

נקודת ראות

מרוב ועדות לא רואים את היער

שלוש שנים מהמחאה החרתית, הממשלה מקימה 'ועדה לכל בעיה' אך אין לה מדיניות כלכלית חברתית סדורה – הממשלה הנוכחית מינתה מספר רב של ועדות לבחינת מענים לאתגרים כלכליים חברתיים: קבינט הדיור שאמון על מציאת פתרונות דיור מוזלים; שתי ועדות לבחינת יוקר המחיה; ועדת גרמן לשיפור מערכת בריאות; ועדת אלאוף למלחמה בעוני וזאת לצד רפורמה מקיפה במערכת החינוך. לצד החשיבות בוועדות מומחים, נראה כי הוועדות פועלות במקביל, עם נקודות השקה מועטות ומייצרות מענים מקומיים ללא הבנת המכנה המשותף השזור בין אתגרי הליבה של ישראל כיום.

הסוגיה

■ **בהעדר מדיניות סדורה, איכות החיים של אזרחי ישראל ממשיכה לרדת** – ישראל יורדת מדי שנה בדירוג ה-Better Life Index של ארגון ה-OECD, שמדרג איכות חיים על פי מגוון קריטריונים דוגמת הכנסה ותעסוקה, ביטחון אישי ובריאות. בנוסף, דו"ח ה-OECD שפורסם בימים אלו מראה כי ישראל בדרך להיות המדינה עם הפערים הכלכליים חברתיים הגדולים ביותר בקרב המדינות החברות בארגון.

■ **במקום מדיניות סדורה לקידום איכות החיים, ועדות מומחים משקפות ראייה תחומית (סייל) של אתגרים** – כך למשל, נושא הבריאות, כפי שנבחן בוועדת גרמן, נתפס כנושא נפרד מסוגיית יוקר המחיה שנבחנת בוועדות משרד האוצר והכלכלה. זאת על אף שאתגרי מערכת הבריאות ויוקר המחיה, שניהם תולדה של ירידה בכמות השירותים הציבוריים שמשפיעה על ההכנסה הפנויה של תושבי ישראל. דוגמא נוספת לכך הוא דו"ח המלחמה בעוני, שבוחר סוגיות של תעסוקה, דיור וקצבאות לאוכלוסיות מוחלשות. הדו"ח מציג פתרונות לעוני שאינם מכילים את שינויי העומק המשפיעים על כלל האוכלוסיה כגון יצירת משרות בשכר ראוי; פתרון כולל לסוגיית הדיור ועוד.

■ **בבואם לגבש המלצות, הוועדות כלואות בין הרצון לחדש והאילוץ למחזר את הישן והמוכר** – ועדות ממשלתיות נדרשות מחד לבוא עם רעיונות חדשניים לאתגרים מורכבים, ומצד שני מנותבות על ידי הצורך בפתרון מיידי, והדרישה לשימות פוליטית ותקציבית. התוצר המתקבל לרוב מתמצה בניסיון העבר, ולכן הינו חלקי ואינו מהווה בשורה.

למה זה חשוב? למה עכשיו?

■ **'ועדות בדיקה לכל בעיה' מייצרות משברי ציפיות שמובילים לירידה באמון הציבור במוסדות המדינה** – המערכת הציבורית מצידה מטפלת בסוגיה, אך הציבור מצידו אדיש ולא מאמין ביכולת הממשלתית ליצור שינוי.

כיווני חשיבה ופעולה

■ **נדרשת פונקציה ממשלתית קבועה שמייצרת כיוון אסטרטגי ואינטגרציה בין ועדות המומחים השונות.** עם סיום עבודת הוועדות, הפונקציה תידרש ליצור אינטגרציה בין עבודת הוועדות השונות לשם יצירת מדיניות כלכלית חברתית כוללת. על בסיס מדיניות זו, ניתן יהיה לגבש סדרי עדיפויות ולגזור זירות פעולה שונות.

■ **אימוץ מדדים לאיכות חיים כתוכנית לאומית** – משרד ראש הממשלה מוביל בימים אלו תהליך שיתוף הציבור לקביעת מדדי איכות חיים. מומלץ כי מדדים אלו, שמשקפים את דעת הקהל הציבורית בנוגע לאיכות חיים, ישמשו בסיס לראייה אינטגרטיבית ולכתבי המינוי של הוועדות העתידיות.